

**VARMT VÄLKOMNA
TILL NNS OCH SAMORDNINGSFÖRBUNDENS
UPPSTARTSKONFERENS 2019-10-10 !**

**Nationellt projekt mot psykiskt, fysiskt och
sexuellt våld 2019-2021.**

METOD-DIALOG

tillsammans med

Jennie Malm Georgson och Anita Kruse

- **Presentation**
- **Information om bakgrund och tankar om ett genomförande**
- **Frågeformuläret med de rutinmässiga frågorna om våld**
- **Checklista och metodstöd**
- **Anmälan till socialtjänsten**
- **Material**

Sammanfattning och utdrag från Socialstyrelsens Dödsfallsutredningar 2016–2017

- **Det fanns brister i samordningen av insatser. Samhällsaktörerna arbetade i stor utsträckning parallellt. Relevant information delades inte och ingen samordnad planering genomfördes i samråd med den enskilde.**
- **Våldsutsattheten upptäcks inte. Utredningarna visar att det mest omfattande problemet var att våldet inte upptäcktes av de involverade samhällsaktörerna. Våldet blev oftast inte känt om inte den våldsutsatta på eget initiativ hade vänt sig till en samhällsaktör för att berätta om sin utsatthet.**

Varför fråga om våld?

- Våldet syns inte utanpå
- Patienten/besökaren ser inte sambandet mellan våldet och sin egen ohälsa
- Studier visar att patienter gärna vill få frågor om våld

Att fråga om våldsutsatthet som en del av anamnesen, NCK 2010

Regeringsuppdraget - Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2019-2021

Regeringsbeslut S2019/01517/JÄM

Regeringen uppdrar åt Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, AF, FK och Migrationsverket att verka för förbättrad upptäckt av våld m.m. med utgångspunkt i den plan på området 2019-2021 som Socialstyrelsen redovisade 21 maj 2019.

Regeringsuppdraget omfattar även NNS och Samordningsförbunden.

Med våld avses här

- I nära relationer
- Hedersrelaterat våld och förtryck
- Sexuellt våld oberoende av förhållandet mellan gärningsperson och brottsoffer

Fortsättning på regeringsuppdraget:

AF, FK och Migrationsverket ska var för sig utveckla detta arbete gentemot målgrupperna för sina verksamheter

De fem myndigheterna ska samverka i frågor om:

- Rutiner och metoder för upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande – ***Socialstyrelsen bistår***
- Övergripande information om våld, lagstiftning, skydd och stöd – ***Socialstyrelsen bistår***
- Hänvisning till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsende för berörda individer – ***Socialstyrelsen bistår***
- Förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter

Fortsättning på regeringsuppdraget:

Jämställdhetsmyndigheten ska:

- Ansvara för övergripande samordning, uppföljning och redovisning av både myndighetsgemensamma och myndighetsspecifika insatser
- ***Stödja Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) samt följa och utvärdera pilotverksamhet för upptäckt av våld vid några Samordningsförbund***

Fortsättning på regeringsuppdraget:

Samordningsförbunden utgör en rikstäckande struktur för samverkan mellan kommun, landsting/region, AF och FK som med fördel kan involveras i arbetet för att förbättra upptäckten av våld.

NNS har presenterat ett förslag om pilotverksamhet med Samordningsförbund på ett antal platser i landet för att pröva hur förbunden kan samordna såväl insatser för att upptäcka våld som stödinsatser till våldsutsatta.

Vilka är NNS och Samordningsförbundens 7 piloter, kommuner, regioner samt 6 Grupp 2 förbund?

Piloter:

Skellefteå, Jämtland-Härjedalen (**Ragunda**), Samspelet (**Karlstad**), **Södertälje**, Karlskoga-Degerfors (**Karlskoga**), Vänersborg -Mellerud (**Vänersborg**) och Halland (**Varberg**) samt regionerna Västerbotten, Jämtland-Härjedalen, Värmland, Stockholm, Örebro Län, Västra Götalandsregionen och Halland.

Grupp 2 förbund:

Insjöriket, Umeå, Skaraborg, Fagersta, Sundbyberg och MittSkåne.

Totalt ingår 9 regioner: Västerbotten, Jämtland-Härjedalen, Värmland, Stockholm, Örebro Län, Västra Götaland, Halland, Västmanland och Skåne.

Vad innehåller NNS och Samordningsförbundens projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld?

- Bas- och metodutbildning om våld**
- Att rutinmässigt använda ett validerat frågeformulär om 7 frågor om våld inom Samordningsförbundens ordinarie operativa samarbete mellan FK, AF, Socialtjänsten/Arbetsmarknadsenheten och hälso- och sjukvården**
- Kontakter med samverkande myndigheter lokalt, regionalt och nationellt för diskussioner om implementering och hållbara insatser över tid**
- Regionala konferenser**
- Stöd och handledning**
- Utvärdering**

Checklista
Att rutinmässigt använda
frågeformuläret – 7 frågor om våld

Vi ska använda ett formulär med rutinmässiga frågor om våld eftersom de personer vi möter i våra professioner sällan på eget initiativ berättar om sina upplevelser av våld. Få personer sätter sin ohälsa i samband med tidigare eller nuvarande upplevelser utav våld

Att få frågor om våld är i sig hälsofrämjande och möjliggör att de som har upplevelse av våld kan få kunskap om våldets konsekvenser, stöd och behandling samt skydd vid ett pågående våld

Att använda ett frågeformulär om våld innebär att vi ger barn möjlighet till rätten att växa upp utan våld och få förutsättning till god hälsa och utveckling.

Fallbeskrivning

- En arbetsförmedlare berättar om en kvinna som aktualiserades på AF i Västra Götaland 1996 som långtidsarbetslös.
- Under de här 20 åren har kvinnan haft omfattande kontakter med AF, FK, hälso- och sjukvården samt socialtjänsten men ingen i verksamheterna har ställt frågor om våld.
- Kvinnan har sökt hälso- och sjukvården och varit sjukskriven av och till under dessa år för ryggproblem, utmattningsdepression, ångest och smärtproblematik. Hon har haft kontakt med socialtjänsten sedan 2007 pga. hennes ekonomiska problem.
- Hennes son utreddes för ADHD-symtom och erhöll därefter hemundervisning från skolan.

- Kvinnan har bland annat mött yrkesvägledare, AF-rehab- och arbetspsykolog, arbetsterapeut, erhållit SIUS (särskilt introduktions- och uppföljningsstöd), genomgått multimodal utredning samt behandlats av fysioterapeut.
- Därutöver har hon mött socionomer vid socialtjänsten samt läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal inom hälso- och sjukvården men ingen har ställt frågor om våld trots att hon har sökt stöd för olika problem upprepade gånger under 20 års tid av sitt liv.
- När hon för första gången får frågor om hon har varit utsatt för våld svarar hon ja och berättar att hon känner en stor lättnad över att fått frågorna och att arbetsförmedlaren berättade om samband mellan utsatthet och ohälsa.
- Arbetsförmedlaren hjälper kvinnan så att hon får kontakt med och behandling vid UTVÄG vilket senare även resulterar i att sonen kan börja gå i skolan igen och hemundervisningen avslutas.

Innan frågeformulär om våld ges ut till den besökande ska du ha gjort följande:

Skapat en trygg situation och auktoriserad telefontolk är bokad om behov av det finns.

- Du har sammanhangsmarkerat**
- Du har definierat psykiskt, fysiskt och sexuellt våld**
- Du har berättat om din anmälningsskyldighet**

Berätta varför ni låter besökaren fylla i ett frågeformulär om våld:

- Vi vet att våld är vanligt förekommande och upplevelse av våld påverkar hälsan negativt både på kort och lång sikt. Vi är just nu med i nationellt projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld. Även andra myndigheter är med i detta projekt och vi som är med i projektet låter alla vi möter fylla i ett frågeformulär.*
- Det finns starka samband mellan att ha tidigare upplevelse av våld och en senare psykisk och fysisk ohälsa. Ohälsan kan även uppstå senare i livet, långt efter att våldet har upphört.*
- Att använda frågor om våld gör det möjligt för oss att kunna förmedla rätt information, stöd och behandling till vuxna och barn samt skydd vid ett pågående våld.*

Ge exempel på psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

- **Med psykiskt våld** menar vi att man varit utsatt för eller utövat exempelvis: hot, kontroll, kränkningar, isolering, könsstympning, tvångs gifte. Det psykiska våldet utövas ofta även digitalt
- **Med fysiskt våld** menar vi att man varit utsatt för eller utövat exempelvis: slag, sparkar, knuffar, stryptag, skada med tillhygge, könsstympning
- **Med sexuellt våld** menar vi att man varit utsatt för eller utövat exempelvis: sexuella kränkningar verbalt eller fysiskt, pressad till/ pressat någon till sexuella handlingar mot den personens vilja, våldtäkt, att tvingas se på porrfilm/ agera som på porrfilm, digitala övergrepp, könsstympning, tvångs gifte eller på andra sätt utsätta/ utsättas för olika sexuella övergrepp

Informera om din anmälningsskyldighet

- "All personal som möter vuxna och barn i sitt yrke har en anmälningsskyldighet. Detta innebär att om vi får kännedom eller misstänker att ett barn under 18 år far illa på något sätt så är vi skyldiga att ta kontakt med socialtjänsten".

Lämna ut frågeformuläret Frågor Om Våld

Våld påverkar hur du mår, både psykiskt och fysiskt, därför ställer vi frågor om våld.

Våld mellan vuxna i familjen påverkar även den psykiska och fysiska hälsan för barn och ungdomar negativt.

Det finns hjälp att få om du varit utsatt för våld och/eller om du hört eller sett våld mot en närstående under din uppväxt.

Det finns även hjälp att få om du själv har utsatt någon annan för våld.

Med närstående menar vi partner, familjemedlem eller släkting

1. Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad eller liknande av en närstående? Ja Nej
2. Har du blivit slagen, sparkad, knuffad eller skadad på något annat sätt av en närstående? Ja Nej
3. Har du känt press att mot din vilja delta i eller se på sexuella handlingar av en närstående? Ja Nej
4. Har du varit utsatt för verbala, psykiska och/eller fysiska sexuella kränkningar av en närstående? Ja Nej
5. Har du blivit utsatt för våld enligt fråga 1-4 av någon annan person än någon närstående? Ja Nej
6. Har du under din uppväxt sett eller hört en närstående bli utsatt för våld enligt fråga 1-4? Ja Nej
7. Har du själv som vuxen utsatt någon annan för våld enligt fråga 1 – 4? Ja Nej

Datum: _____

Ort: _____

Samordningsförbund: _____

Verksamhet: _____

Kön på svarande: man kvinna annat

Besökaren har fyllt i frågeformuläret för: 1:a 2:a 3:e eller fler gånger

Gå igenom frågeformuläret tillsammans och handlägg utifrån besökarens svar

Ej erfarenhet av våld

- Berätta att personen kan komma att få frågeformuläret vid fler tillfällen inom verksamheten
- Lämna ut broschyr
- Gå vidare med besöket utan vidare frågor om våld
- Fyll i kompletterande information på formuläret och sätt in i pärm
- Dokumentera ”Rutinfrågor om våld har genomförts idag, ingen åtgärd.”

Gå igenom frågeformuläret tillsammans och handlägg utifrån besökarens svar

Har erfarenhet av våld

- Ställ fler frågor. Är våldet pågående eller är det tidigare våld? Har besökaren fått några insatser från andra verksamheter?
- Hur tänker besökaren kring det våld som har varit eller som är pågående? Förekommer det hot? Är besökaren rädd, finns behov av skydd? Kontakta i sådana fall socialtjänst/socialjour. Om det finns barn i familjen, gör orosanmälan till socialtjänst.
- Är besökaren orolig för sin egen ilska och beteende?
- Berätta om sambandet mellan upplevelse av våld och ohälsa. Informera om det stöd som finns och lämna ut broschyr.
- Erbjud nytt samtal
- Fyll i kompletterande information på formuläret och sätt in i pärm
- Dokumentera
 - "Rutinfrågor om våld har genomförts idag. Samtal, uppföljning pågår."
 - "Rutinfrågor om våld har genomförts idag. Hotbild finns, uppföljning pågår."
 - "Rutinfrågor om våld har genomförts idag. Anmälan gjord och/eller Socialjour/stöd/behandlingsverksamhet kontaktas."

Sammanfattning: Så här går det till!

- Auktoriserad, specialiserad (SRH – sexuell och reproduktiv hälsa) telefontolk har bokats inför besöket om behov av detta finns
- Berätta om varför ni låter era besökare få ett frågeformulär om våld
- Definiera psykiskt, fysiskt och sexuellt våld
- Informera om din anmälningsskyldighet
- Låt besökaren fylla i frågeformuläret om våld
- Samtal utifrån besökarens svar, har erfarenhet av våld eller inte
- Skriv kompletterande uppgifter på frågeformuläret och sätt in i pärm
- Dokumentera
- Om ni överväger att lämna en orosanmälan till socialtjänsten. Diskutera med en kollega/chef innan beslut fattas.
- Kommunicera med de andra i ditt team och er kontaktperson
- Skicka frågeformulären till Anita Kruse Consulting AB, Nyponvägen 7, 448 37 Floda utifrån överenskommelse

MATERIAL

- **Affischen – Vi frågar om våld på flera språk**
- **Foldern – Barn har rätt till en uppväxt utan våld**
- **Liten info-broschyr – Det finns hjälp att få**

- **Frågeformuläret med de sju rutinmässiga frågorna om våld**
- **Checklista till frågeformuläret**
- **Metodstöd till frågeformuläret**
- **Anmälningsblankett**
- **Checklista till anmälan om barn som far illa**

Material att ta fram

- **Broschyr om vilka lokala stödverksamheter som finns hos er – som samlingsbroschyr och broschyrer med info om respektive verksamhet**
- **Broschyr om vilka nationella stödverksamheter som finns – se bildspel**

Material:

Bra föreläsning av Vincent Felitti

- Gör vi skillnad för utsatta barn?- UR Samtiden

Barndomstrauma kan göra dig sjuk som vuxen, det menar läkaren och forskaren Vincent J. Felitti. Han är grundare av studien som kallas ACE (Adverse childhood experiences), som djupgående analyserat 17000 vuxnas barndomsupplevelser. Studien fann att personer med traumatiska händelser i barndomen har en mycket högre risk för självmord, ätstörningar och alkoholism. Inspelat den 23 maj 2016 på Folkets hus, City Conference Centre, Stockholm. Arrangör: Nordisk förening mot barnmisshandel och omsorgssvikt.

<https://urskola.se/Produkter/196431-UR-Samtiden-Gor-vi-skillnad-for-utsatta-barn-Barndomstrauma-paverkar-livet>

Nationella resurser

- jagvillveta.se
- 1000mojligheter.se
- ungarelationer.se
- Lockerroom.nu
- Ellencentret.se
- terrafem.org (62 språk)
- kvinnofridslinjen.se
- tjejjouren.se hedersfortryck.se
- dinarattigheter.se
- Valdinararelationer.se/VKV
- stodefterovergrepp.se
- latossprataomsex.nu
- treskabinoll.nu
- dagsattprataom.se
- pegasus.se
- transformering.se
- Newcomersyouth.se
- Preventell.se
- Valjattsluta.se
- Kollpåsoc.se
- Mfj.se/killfragor

Länkar för mer kunskap om våld på VKV:s hemsida

Genväg till forskning är VKV:s forskningsbaserade faktablad. I Genväg till forskning presenteras lättfattliga översikter om forskningsfrågor inom området som har direkt relevans för praktiker.

<https://www.valdinararelationer.se/vkv/forskning/genvag-till-forskning/>

<https://www.valdinararelationer.se/vkv/material/rmr---regionala-medicinska-riktlinjer/>

<https://www.valdinararelationer.se/vkv/forskning/utvardering--rapporter/>

Tack för bra dialoger tillsammans med er!

Jennie Malm Georgson, projektledare vid Samordningsförbunden Skaraborg och gruppleadare för våldsutövare vid UTVÄG i Skaraborg samt anställd vid VKV

**Anita Kruse, sakkunnig inom våldsområdet
med uppdrag för NNS**

anita.kruse@gmail.com.

Mobil 0703-751978